

19. Федчун С.Ю. Фактори впливу на енергетичну безпеку / С.Ю. Федчун // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Донецк: ДНУ. – 2007. – 1798 с. – Сборник научных трудов. Ч. 4. – С. 1790-1795.

20. Main N. Every Company Is An Energy Company [Електронний ресурс] / N. Main, J. Stanislaw. – Режим доступу: <http://www.forbes.com/sites/christopherheman/2011/03/16/every-company-is-an-energy-company>.

21. Лук`янихіна О.А. Визначення напрямків розвитку альтернативної енергетики у контексті виробництва біопалива / О.А. Лук`янихіна, І.А. Вакуленко // Вісник СДУ. Серія Економіка. – 2011. – №1. – С. 27-33.

22. Дзядикевич Ю.В. Методи оцінки ефективності інвестицій в енергозбереження / Ю.В. Дзядикевич, М.В. Буряк, Р.І. Розум // Інноваційна економіка. – 2011. – № 2. – С. 119-122.

23. Евстратова Т.А. Потенциал энергосбережения [Електронний ресурс] / Т.А. Евстратова, Н.А. Куликова. – Режим доступу: www.rusnauka.com/12.APSN_2007/Economics/20585.doc.htm.

24. Русан В. От малой энергетики до ЯРТ-реакторов [Електронний ресурс] / В. Русан. – Режим доступу: <http://www.energetika.by/arch/~page%21=13~newsm21=53>.

Рецензент: д.е.н., професор Шиян Д.В.

УДК 631.15: 636.2 (477.53)

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Славіна Н.А., к.е.н.

Подільський державний аграрно-технічний університет

У статті обґрунтовано та узагальнено рекомендації щодо удосконалення управління розвитком молочного скотарства аграрних підприємств на регіональному рівні.

In the article grounded and recommendations are generalized in relation to the improvement of management development of the suckling cattle breeding of agrarian enterprises at regional level.

Постановка проблеми. Важливою проблемою трансформаційного періоду функціонування економіки України є забезпечення призупинення спаду аграрного виробництва та подальший його розвиток. Загальна економічна криза негативно вплинула на обсяги та ефективність виробництва продукції молочного скотарства, зокрема, молока. Удосконалення управління розвитком цієї підгалузі тваринництва в сучасних умовах передбачає ряд принципово нових для аграрних підприємств аспектів, що стосуються формування їх внутрішнього середовища та взаємодії із зовнішнім середовищем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку молочного скотарства присвячено чимало наукових праць відомих учених економістів-аграрників: Андрійчука В.Г., Березівського П.С., Бойка В.І., Галанця В.Г., Калінчика М.В., Маліка М.Й., Мартинюк В.М., Місюка М.В., Месель-Веселяка В.Я, Макаренка П.М., Мостенської Т.Л., Саблука П.Т., Пархомця М.К., Черевка Г.В., Шкільова О.В., Шпичака О.М. та інших учених. Однак потребують подальшого дослідження питання щодо розвитку молочної галузі, шляхів відтворення поголів'я, структури стада, концентрації виробництва та його міжгалузевої інтеграції в сучасних умовах.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне узагальнення, та обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення управління розвитком молочного скотарства аграрних підприємств на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу досліджень. У попередні роки потенційні переваги великих сільськогосподарських підприємств виявилися нереалізованими, а високий рівень інтенсивності праці в господарствах населення не забезпечив бажаного ефекту через серйозні проблеми організаційно-технічного та фінансового характеру. Тому виникає потреба у формуванні такого ринкового механізму господарювання, за якого сільське господарство, переробні, агросервісні підприємства й торговельні організації на рівні груп господарств та адміністративних районів однаковою мірою були б зацікавлені в об'єднанні зусиль для організації скоординованого агропромислового виробництва, зорієнтованого на ринкові умови і високий загальний кінцевий результат. Цього можна досягти через розвиток на регіональному рівні агропромислової інтеграції, поглиблення і координації господарських і економічних зв'язків на всіх етапах технологічного процесу виробництва й переробки сільськогосподарської продукції.

Як свідчить світовий досвід розвитку інтегрованих підприємств та їх систем в АПК, найраціональнішим варіантом співпраці виробників і переробників сільськогосподарської продукції є інтеграція агропромислового виробництва на засадах партнерської кооперації на окремих стадіях технологічного процесу. Така форма спільної діяльності передусім забезпечує сприятливі умови для розвитку сільськогосподарського виробництва, створюючи стабільну сировинну базу підприємствам переробної промисловості. Модель асоціації виробників і переробників молока визначається метою функціонування інтегрованих господарств, підприємств і організацій. Формування здійснюється на основі принципів кооперації через об'єднання ресурсів та інтересів виробників молока, переробних підприємств у співпраці з торговельними організаціями (рис. 1). Погодження умов співпраці здійснюється на засадах консенсусу, за якого не акцентується увага на економічному потенціалі окремих суб'єктів об'єднання. У рамках асоціації в єдиному пакеті погоджуються умови закупівлі молока у сільгоспвиробників, надання останнім виробничо-технічних послуг та інших форм їх ресурсного забезпечення.

Будучи засновниками асоціації, сільгоспвиробники одержують право на переробку своєї продукції на умовах, прийнятих за рішенням усіх членів асоціації, розпоряджатись одержаним доходом, уникаючи додаткового оподаткування. При цьому кожен член асоціації залишається юридично самостійним, здійснюючи свою господарську діяльність за своїм планом. Також виробникам забезпечується своєчасний збут, транспортування і термінова переробка молока. За рахунок коштів об'єднаних господарств в асоціації створюються умови для підвищення технічної оснащеності виробництва, впровадження ресурсощадних, безвідходних технологій переробки молока. Усе це сприятиме розширенню асортименту продукції, поліпшенню її якості та зміцненню економіки асоціації.

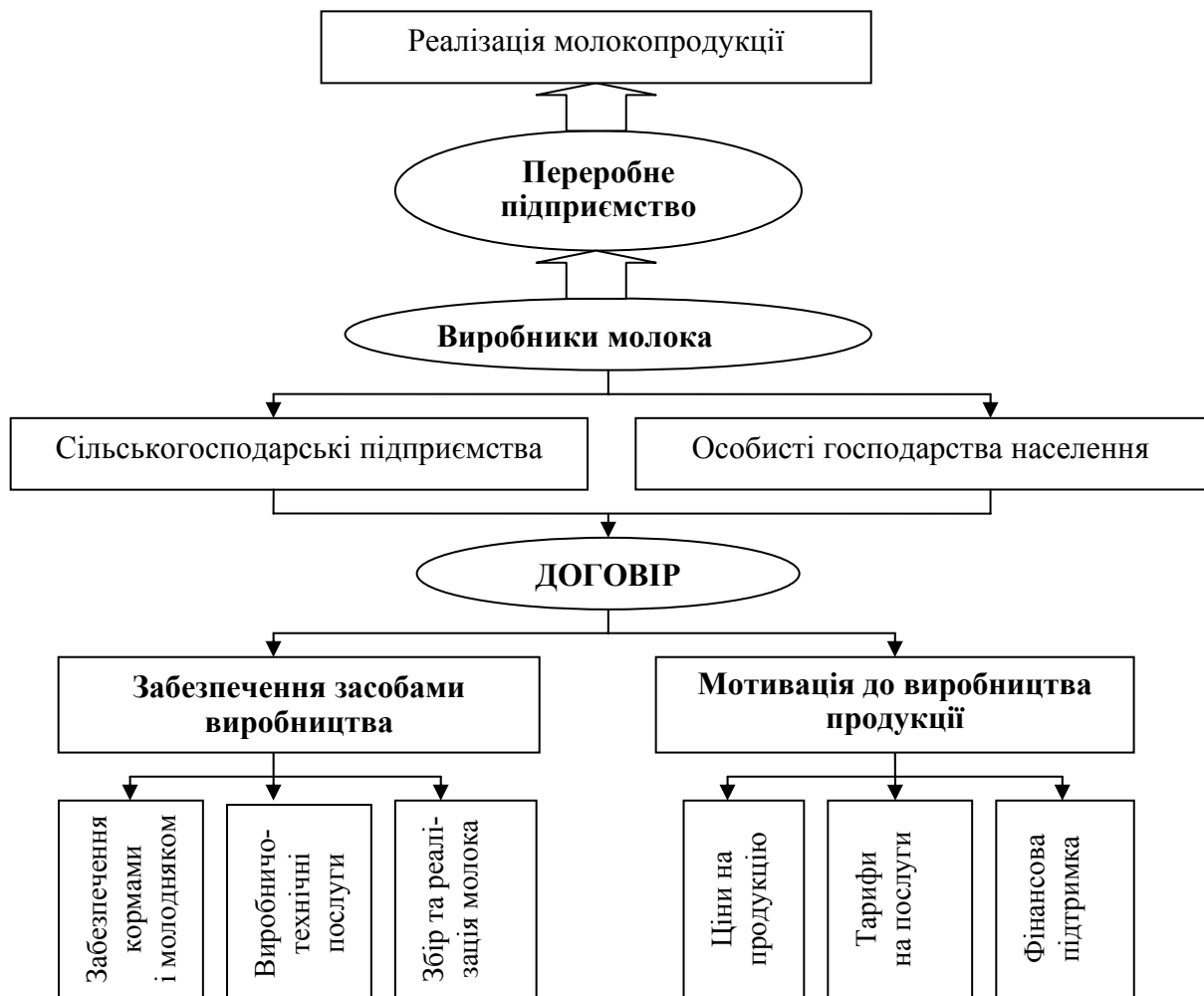

Рис. 1. Схема-модель асоціації виробників і переробників молока

Беручи до уваги переважання корів у структурі поголів'я великої рогатої худоби, що утримується сільським населенням Хмельницької області, на які наприкінці 2010 року припадало 66,5%, а також високу частку господарств населення у виробництві молока, яка у 2010 році становила 80%, виникає потреба в узгодженні в рамках асоціації дій сільськогосподарських підприємств і господарств населення, що дозволить повніше та ефективніше використовувати наявні у них ресурси.

Взаємодія сільськогосподарських підприємств з особистими господарствами населення може бути багатоплановою, однак особлива увага повинна бути приділена відтворенню молочного стада. Тому особливе місце в системі інтеграційних зв'язків селянських господарств із сільськогосподарськими підприємствами повинні займати зусилля, спрямовані на формування основного стада, раціональніше використання ремонтного молодняку. Перспективною є модель взаємозв'язків між ними, за якої отриманий в господарствах населення молодняк, у тому числі й телички, реалізують не на забій як молочну чи маловагову телятину, а переводять на дорощування й відгодівлю у сільськогосподарське підприємство. При цьому одночасно вирішують декілька основних проблем.

Підприємство має змогу розширювати стадо корів для збільшення виробництва молока. Тим самим забезпечується ефект масштабу, що дозволяє знизити витрати на одиницю продукції в результаті зростання її обсягів. Водночас за рахунок закупівлі телят у населення можна сформувати в підприємствах більші групи тварин для дорощування і відгодівлі. Оскільки господарства населення регіону нині утримують у 4,8 раза більше корів, ніж підприємства за вищого виходу телят від основного стада, то завдяки закупівлі молодняку створюються умови для ефективнішого використання м'ясного потенціалу скотарства, збереження в підприємствах відповідного персоналу та матеріально-технічної бази галузі, застосування прогресивних технологій на базі вищої концентрації відгодівельного поголів'я. Населення, одержуючи відповідну оплату за реалізований молодняк, зменшує потребу в кормах, а система годівлі в особистих селянських господарствах набуває орієнтованого молочного напрямку, що не може не впливати на продуктивність худоби й забезпечить позитивний економічний ефект.

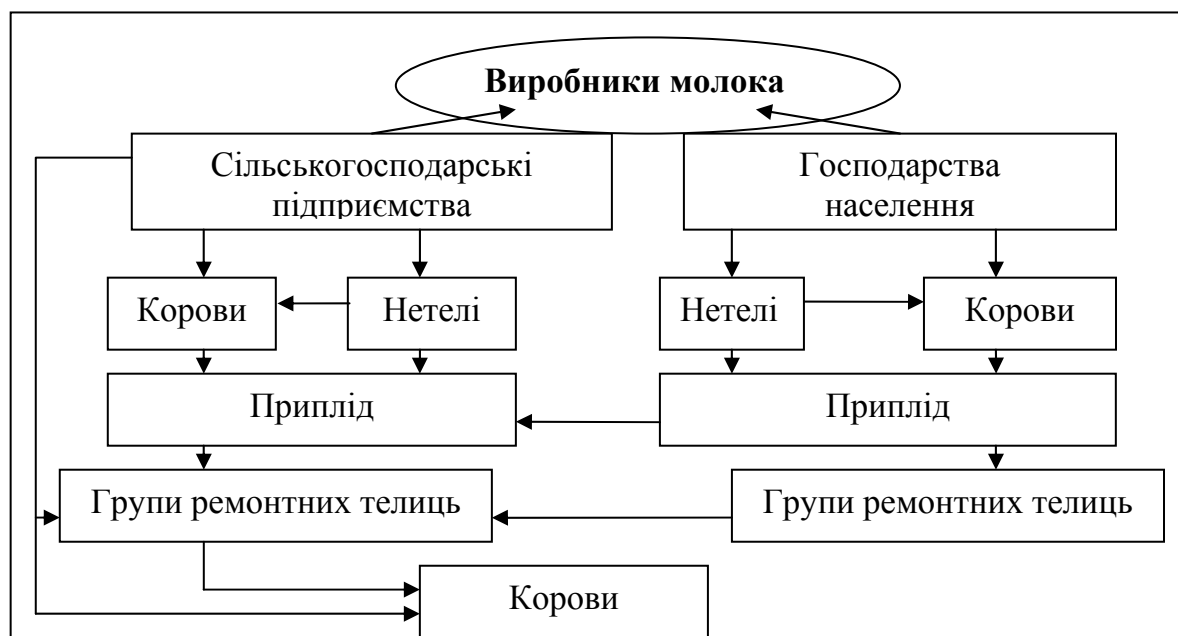

Рис. 2. Схема інтеграційних зв'язків між сільськогосподарськими підприємствами і господарствами населення з формування молочного стада

Принциповою в запропонованій схемі є можливість переходу з господарств населення в сільськогосподарські підприємства різних статевікових груп тварин – телят, ремонтного молодняку, відгодівельного поголів'я вищих вагових кондицій. Основною проблемою є встановлення взаємовигідних умов реалізації тварин. Для цього необхідно розвивати апробовану раніше систему бюджетного дотування відповідних операцій. З більшим успіхом претендувати на спеціальні бюджетні дотації зможуть сільськогосподарські підприємства, які налагодили з господарствами населення довготривалу співпрацю.

Важливим критерієм розробки організаційно-структурної моделі інтеграційного об'єднання є одержання частки прибутку залежно від рівня внеску кожного члена в загальний економічний ефект. Цей критерій вказує на привабливість такої моделі, оскільки прийнятий механізм створення і функціонування захищає усіх учасників інтеграційного об'єднання й забезпечує тісний зв'язок і рівновагу їх інтересів.

Побудова економічних відносин між учасниками інтеграційного формування передбачає розподіл між ними економічної вигоди на основі визначення часток підприємств у загальній собівартості кінцевої готової продукції. При цьому зазначені частки можуть визначатися такими способами:

- прямого рахунку – обґрунтовуються ціни на сировинне молоко й продукти його переробки, а потім визначається частка вартості сировини у вартості товарної продукції переробного підприємства;

- зворотного рахунку – ціни на сировинне молоко розраховують відніманням від виручки за реалізовану кінцеву продукцію прибутку і витрат на різних стадіях її переробки.

Висновки. На сучасному етапі господарювання удосконалення управління розвитком молочного скотарства полягає у формуванні такого ринкового механізму, за якого сільське господарство, переробні, агросервісні підприємства й торговельні організації на рівні груп господарств та адміністративних районів однаковою мірою були б заінтересовані в об'єднанні зусиль для організації скоординованого агропромислового виробництва, зорієнтованого на ринкові умови і високий загальний кінцевий результат. Цього можна досягти через створення інтеграційного об'єднання – асоціації, що забезпечить поглиблення і координацію економічних зв'язків на всіх етапах технологічного процесу виробництва й переробки сільськогосподарської продукції. Створення та функціонування запропонованої моделі асоціації може бути обґрунтованим, коли ефект від економічної інтеграції буде вищим для кожного підприємства-учасника, ніж для відокремленого підприємства.

Література:

1. Березівський П.С. Підвищення конкурентоспроможності продукції молочного скотарства / П. С. Березівський, В. М. Мартинюк : монографія. – Львів [б. в.], 2008. – 195 с.
2. Васильчак С.В. Виробництво молока та перспективи його розвитку/ С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк. – Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19. – 102 с.
3. Кудлай В.Г. Інтеграційні процеси та їх роль у розвитку регіонального ринку молока та молочних продуктів/ В.Г. Кудлай // Агроінком. – 2007. – №1-2. – С.36-37.
4. Мазур Н.А. Сучасний стан і перспективи виробництва та забезпечення регіону продукцією тваринництва/ Н.А.Мазур, М.В. Місюк. - Агроінком. – 2007. – №1-2. – С.38-40.
5. Мартинюк В. Конкурентоспроможність вітчизняної молочної продукції / В. Мартинюк // Аграрна економіка. – 2008. – Т. 1, №1-2. – С. 122-126.

Рецензент: д.е.н., доцент Чикуркова А.Д.